

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Administracji Publicznej

KAP.411.001.01.2017
R/17/001/KAP

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 53 08, F +48 22 444 52 52
kap@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/17/001/KAP – Planowanie i finansowanie przez gminy oświetlenia przestrzeni publicznej
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Administracji Publicznej
Kontrolerzy	1. Małgorzata Bielecka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/73/2017 z dnia 27 lipca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Łukasz Piotrowski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KAP/72/2017 z dnia 27 lipca 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Urząd Gminy w Chynowie, 05-650 Chynów, ul. Główna 67
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tadeusz Zakrzewski, Wójt Gminy Chynów od 14 grudnia 2010 r. (dalej: Wójt <i>Gminy</i>) (dowód: akta kontroli str. 5-7)
Zakres kontroli	1. Planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie Gminy; 2. Prawdliwość wylaniania dostawców energii elektrycznej oraz usług modernizacji i konserwacji oświetlenia, a także formułowania warunków umów; 3. Działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze Gminy; 4. Monitoring i ocena działań skierowanych na racjonalizację zużycia energii oraz na bezpieczeństwo mieszkańców.
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2014 r. do 30 czerwca 2017 r.

Użyte w wystąpieniu pokontrolnym skróty oznaczają:

- NIK – Najwyższa Izba Kontroli
- *Gmina* – Gmina Chynów
- ustawa pe – ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne¹
- usg – ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym²
- ufp – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³
- pzp – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych⁴
- uor – ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości⁵
- GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 220, ze zm.

² Dz. U. z 2016 r. poz. 446, ze zm.

³ Dz. U. z 2016 r. poz. 1870, ze zm.

⁴ Dz. U. z 2017 r. poz. 1579.

⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1047, ze zm.

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie⁶.

Pozytywną ocenę uzasadnia w szczególności wywiązanie się *Gminy* z obowiązku zapewnienia oświetlenia ulic, placów i dróg znajdujących się na jej terenie, w tym zapewnienie modernizacji i uzupełnienia punktów świetlnych dróg i placów. W *Gminie* podjęto także należyte działania w celu racjonalizacji zużycia energii elektrycznej, jak również podniesienia efektywności eksploatacyjnej i użytkowej systemu oświetleniowego, w tym wykonanie oświetlenia o podwyższonym standardzie⁷ efektywności energetycznej.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości nie miały zasadniczego wpływu na realizację zadań w zakresie zapewnienia oświetlenia miejsc publicznych i polegały na:

- niedokonaniu aktualizacji założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (zwanych dalej *Założeniami do planu*), co było niezgodne z art. 19 ust. 2 ustawy pe;
- nieprzestrzeganiu zasad klasyfikowania wydatków określonych w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁸ (dalej rozporządzenie MF w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków), co dotyczyło:
 - wydatków w łącznej kwocie 58,9 tys. zł, poniesionych w latach 2014-2017 (do 30 czerwca 2017 r.) na konserwację i naprawy istniejących punktów świetlnych przestrzeni publicznej w *Gminie*. Wydatki te zostały zaklasyfikowane w §4300 - *Zakup usług pozostałych*, zamiast w §4270 - *Zakup usług remontowych*,
 - wydatków w łącznej kwocie 14,6 tys. zł, poniesionych w badanym okresie na modernizację urządzeń oświetlenia. Wydatki te zostały zakwalifikowane do wydatków bieżących (§4300), zamiast do wydatków majątkowych (§6050 - *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych*),
 - wydatków w łącznej kwocie 535,3 tys. zł, poniesionych na budowę nowych punktów świetlnych. Wydatki te zostały zakwalifikowane do wydatków bieżących (§4300), zamiast do wydatków majątkowych (§6050);
- nieujęciu w ewidencji środków trwałych majątku składników infrastruktury oświetlenia, powstałych w wyniku zrealizowanych inwestycji, w tym zamontowanych urządzeń instalacji oświetlenia (tj. lampy specjalistyczne z regulacją mocy typu LED z osprzętem oraz słupy oświetleniowe), co było niezgodne z ustawą uor i rozporządzeniem Ministra Finansów z 5 lipca 2010 r. w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej⁹ (dalej: *rozporządzenie MF w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości*).

NIK zwraca uwagę, że przyczyną powstania nieprawidłowości, polegających m.in. na błędnym zaklasyfikowaniu wydatków oraz nieujęciu w ewidencji powstałych środków trwałych w głównej mierze był zbyt ogólny sposób opisu przedmiotu zamówienia w umowach. W badanych umowach nie wskazywano bowiem ilości składników inwestycji infrastruktury oświetleniowej, będących przedmiotem usługi, w szczególności nie wyodrębniono liczby lamp i słupów oświetleniowych oraz ich wartości.

⁶ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁷ W związku z tym przedsięwzięciem Wójt *Gminy* wystąpił do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o wydanie świadectwa efektywności energetycznej potwierdzającego deklarowaną oszczędność energii.

⁸ Dz.U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 760.

Konsekwencją tego było także wystawienie przez wykonawców i przyjęcie do ewidencji księgowej faktur/rachunków za wykonane roboty, nieodzwierciedlających w pełni rodzaju, ilości i wartości jednostkowej robót w tym ilości i wartości powstających środków trwałych, co uniemożliwiało prawidłowe ewidencjonowanie wydatków i środków trwałych.

Zauważyć należy, że w przypadku 11 dowodów z ogółem 50 zbadanych (tj. 22%) stwierdzono, że każdorazowo przedstawiony przez wykonawcę rachunek był zatwierdzany pod względem merytorycznym poprzez zamieszczenie daty i podpisu właściwego pracownika, jednak obowiązująca *Instrukcja kontroli wewnętrznej i obiegu dokumentów finansowo-księgowych Gminy*¹⁰ nie zobowiązywała pracownika do przedstawienia służbom księgowym szczegółowych informacji o rodzaju, ilości i wartości jednostkowej nabytych środków i zrealizowanych robót.

Ponadto, uwagi NIK dotyczą braku potwierdzenia rozeznania rynku w procesie zamawiania usług modernizacji i konserwacji oświetlenia. W żadnym z badanych 34 zamówień na kwoty poniżej progu określonego w art. 4 pkt 8 pzp dot. realizacji usług (w tym 10 zamówień bez zawartych pisemnie umów), tj. 100 % badanych zamówień na łączną kwotę 624,2 tys. zł, nie przedstawiono dokumentów potwierdzających, czy i w jaki sposób dokonano rozeznania rynku usług w zakresie modernizacji i konserwacji infrastruktury oświetlenia przestrzeni publicznej, wskazującego np., że dana usługa, robota lub dostawa została wykonana po cenie nie wyższej od rynkowej. W Urzędzie Gminy nie zostały opracowane procedury dokonywania zakupów towarów i usług i robót budowlanych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie Gminy

Opis stanu
faktycznego

- 1.1. W okresie objętym kontrolą w Gminie obowiązywały założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (dalej założenia do planu) uchwalone 27 kwietnia 2004 r. przez Radę Gminy¹¹. Podstawą uchwalenia tych założeń był *Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Chynów* (dalej: *Projekt założeń*) przedłożony przez Wójta Gminy¹². *Projekt założeń* uwzględniał m.in. informacje pozyskane od zakładu energetycznego z zakresu planów inwestycyjnych i potencjalnych obszarów rozwoju sieci w Gminie.

Do czasu zakończenia czynności kontrolnych, tj. do dnia 28 sierpnia 2017 r., *założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe* nie były aktualizowane (dalszy opis w sekcji „Ustalone nieprawidłowości” na str. 5).

(dowód: akta kontroli str. 11, 53-64, 104-105)

- 1.2. W procesie tworzenia *założeń do planu* uwzględniono kwestie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców. Podstawą były m.in. informacje i opinie mieszkańców, sołtysów oraz radnych dotyczące braków oświetlenia ulicznego, powodujących zagrożenia w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Jak wyjaśnił Wójt Gminy (...) *Planując oświetlenie miejsc publicznych Gmina uwzględnia wymogi miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, kierunki rozwoju Gminy z uwzględnieniem bezpieczeństwa mieszkańców, poprzez m.in. lokalizację urządzeń infrastruktury*

¹⁰ Załącznik Nr 2 do zarządzenia Nr 3/98 z 13 lutego 1998 r. Wójta Gminy Chynów w sprawie obiegu dowodów finansowo-księgowych (określający rodzaj dokumentu, miejsce tworzenia, rodzaj kontroli i terminy przekazywania do właściwych komórek organizacyjnych, stanowisk pracy).

¹¹ Uchwała Rady Gminy w Chynowie Nr XIV/85/04 w sprawie: założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Chynów. *Projekt założeń*, stanowiący integralną część tej uchwały, był opiniowany przez Wojewodę Mazowieckiego w zakresie zgodności z założeniami polityki energetycznej państwa oraz Zarządu Województwa Mazowieckiego (pismo SR.VI.7326/15/2003 z 7 stycznia 2004 r.) w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami.

¹² *Projekt założeń* został opracowany przez firmę zewnętrzną (P.P.U-H „BaSz”, przy współpracy Urzędu Gminy Chynów) z uwzględnieniem m.in. programu rozwoju sieci średniego i wysokiego napięcia z Zakładu Energetycznego w Grójcu.

technicznej w sposób nieutrudniający funkcjonowania innych obiektów oraz w sposób umożliwiający czynności eksploatacyjne nadziemnych i podziemnych urządzeń (...). Informacje od mieszkańców były podstawą do uwzględnienia odcinków sieci do rozbudowy i modernizacji.

(dowód: akta kontroli str. 9-11, 75, 77-78, 84-86, 88, 104-108)

- 1.3 Zagadnienia dotyczące modernizacji i rozbudowy infrastruktury energetycznej (bez szczegółowych rozwiązań dotyczących modernizacji oświetlenia przestrzeni publicznej)¹³ zostały zawarte także w innych dokumentach obowiązujących w Gminie, np. w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy*, *Planach zagospodarowania przestrzennego* oraz *Programie Funkcjonalno – Użytkowym*, adaptacja oświetlenia drogowego na potrzeby świadczenia usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie na terenie Gminy Chynów¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 65-74, 79-110)

Wójt Gminy przystąpił w 2015 roku do opracowywania nowego projektu założeń oraz zlecił firmie zewnętrznej¹⁵ przygotowanie planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną¹⁶ i paliwa gazowe na lata 2015-2030, o którym mowa w art. 20 ust. 1 ustawy pe, z terminem realizacji (umowa ta została aneksowana w 2016 r.) do końca 2017 r. W dniu 30 stycznia 2016 r. Wójt Gminy zwrócił się m.in. do zakładu energetycznego PGE, Polskich Sieci Elektroenergetycznych S.A. o udostępnienie planu rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię dla terenu Gminy oraz propozycje niezbędne do opracowania projektu założeń. Przedsiębiorstwo energetyczne przekazało Wójtowi Gminy informacje i propozycje w zakresie ww. projektu zaopatrzenia m.in. w energię elektryczną w styczniu 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 79-82, 670-676, 910)

- 1.4. W Gminie nie został opracowany system monitorowania (w formie dokumentu/procedur), dotyczący realizacji założeń zaopatrzenia w energię, nie były też sporządzane np. okresowe analizy wyników monitorowania realizacji założeń zaopatrzenia w energię. Z wyjaśnień Wójta Gminy wynika, że (...) zakres rozbudowy i modernizacji sieci elektroenergetycznej gmina uzgadnia poprzez wydawanie decyzji, lokalizację umieszczenia linii i urządzeń w drogach i gruntach będących jej własnością. Ponadto jak wyjaśnił, (...) bieżące decyzje w zakresie zarządzania gospodarką energetyczną podejmowane były na Komisjach Rady Gminy Chynów uwzględniające potrzeby mieszkańców. Dla realizacji celów strategicznych związanych z gospodarowaniem energią m.in. wypracowano zadanie „Usługa oświetleniowa o podwyższonym standardzie na terenie Gminy Chynów”.

(dowód: akta kontroli str. 9-11, 77, 104-105, 265, 270, 614-639)

Ustalone
nieprawidłowości

Wójt Gminy nie opracował projektu aktualizacji uchwalonych w 2004 r. założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, co było niezgodne z art. 19 ust. 2 ustawy pe. Przepis ten stanowi, że Projekt założeń sporządza się dla

¹³ Przedsięwzięcia w zakresie energetyki i zaopatrzenia ludności w energię elektryczną, m.in. wykonanie modernizacji, bądź inwestycje dotyczące słupów sieci gminnej, przewidziano w *Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Chynów*, z uwzględnieniem zapisów, m.in., że *Inwestycje z zakresu sieci energetycznych terenach wymagają opracowania szczegółowych planów i będą podlegać szczegółowym uzgodnieniom*.

¹⁴ Program został zatwierdzony w październiku 2013 r., sporządzony przez Biuro Projektowania i Wdrożeń Energooszczędnych Systemów Oświetleniowych K. Grabski.

¹⁵ Umowa z AVVA Sp. z o.o. z 30 lipca 2015 r., aneksowana w dniu 15 lutego 2016 r. w związku z trwającymi pracami nad dokumentacją strategiczną (na poziomie krajowym pn. „Polityka energetyczna Polski do 2050 r.”), określającą podstawowe kierunki polityki energetycznej państwa oraz trwającymi konsultacjami społecznymi i międzyresortowymi w tym zakresie.

¹⁶ Podpisana umowa zakłada przeprowadzenie pełnej opisanej w ustawie pe procedury zmierzającej do przygotowania Planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, w tym przygotowanie projektu założeń do planu; skierowanie do opiniowania m.in. przez samorząd województwa oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa, oraz przedłożenia założeń do uchwalenia radzie gminy.

obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata. Wójt *Gminy* wyjaśnił m.in., że obecnie trwają prace nad nowym planem zaopatrzenia w energię elektryczną i wszystkie zapisy (odnoszące się do zaopatrzenia *Gminy* w energię elektryczną i ciepło oraz paliwa gazowe) ujęte w dokumentach planistycznych, tj. *plany* zagospodarowania przestrzennego i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostaną uwzględnione.

(dowód: akta kontroli str. 75, 77, 81, 82, 670-676)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK, realizacja *założeń do planu* wymaga monitorowania realizacji ujętych w nim zadań. Monitoring powinien stanowić część składową systemu zarządzania gospodarką energetyczną gminy. Okresowa analiza wyników monitorowania powinna stanowić narzędzie pomocne przy podejmowaniu bieżących decyzji w zakresie zarządzania gospodarką energetyczną gminy; może także być wykorzystana do okresowej weryfikacji założeń, jak również posłużyć do aktualizacji wymaganej ustawą *pe*.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, działalność Gminy w zakresie planowania oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na jej terenie. Wójt podjął działania w kierunku opracowywania nowego *projektu założeń*, zmierzającego do uwzględnienia przedsięwzięć racjonalizujących infrastrukturę oświetlenia *Gminy*. Zagadnienia dotyczące modernizacji i rozbudowy infrastruktury energetycznej i oświetleniowej były uwzględnione w innych dokumentach *Gminy*.

2. Wyłanianie przez Gminę dostawców energii elektrycznej oraz usług modernizacji i konserwacji oświetlenia ulicznego

2.1. Wydatki ponoszone na finansowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg na terenie Gminy

Opis stanu
faktycznego

2.1.1. W okresie objętym kontrolą *Gmina* ponosiła koszty finansowania oświetlenia przestrzeni publicznej wyłącznie ze środków własnych. Wydatki związane były w szczególności z budową i modernizacją oświetlenia. Na terenie *Gminy* zainstalowano m.in. ogółem 1776 nowych punktów świetlnych dostosowanych do poprawy efektywności (lampy typu LED¹⁷), tj. 93,5% wszystkich lamp, oraz wybudowano 130 nowych słupów oświetleniowych (opis w dalszej treści wystąpienia na str. 13).

(dowód: akta kontroli str. 12, 111, 192-195, 314, 925)

2.1.2. *Gmina* złożyła w badanym okresie wniosek o dofinansowanie zadania „Zastosowanie odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Chynów” w ramach działania 4.1 Odnawialne źródła energii - typ projektów „Infrastruktura do produkcji i dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych”. W ramach w/w projektu *Gmina* ubiegała się o dofinansowanie kosztów zakupu i montażu kolektorów słonecznych oraz instalacji fotowoltaicznych, jednak wniosek nie uzyskał dofinansowania.

(dowód: akta kontroli str. 660-661)

2.1.3. Planowanie i wykonanie wydatków na oświetlenie w *Gminie* realizowano w ramach działu 900 „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska”, rozdziale 90015 „Oświetlenie ulic, placów, dróg”.

Na finansowanie oświetlenia przestrzeni publicznej *Gmina* wydatkowała w latach 2014 – 2017 (do 30 czerwca) ogółem 2 611,5 tys. zł, co stanowiło 2,2 % ogółu wydatków poniesionych w badanym okresie, z tego na:

- zakup energii elektrycznej do oświetlenia ulic, placów i dróg (§4260) *Gmina*

¹⁷ Z odpowiednimi parametrami, w tym układem regulacji, która umożliwia redukcję strumienia świetlnego (w zakresie poziomu i czasu), wbudowanym kalendarzem astronomicznym (obliczającym dokładnie godziny wschodu i zachodu słońca na terenie kraju), sterowanie stanem włączeń/wyłączeń z dokładnością do 1 sek.

- wydatkowała łącznie 846,1 tys. zł, co stanowiło 32,4% ogółu wydatków poniesionych na finansowanie oświetlenia przestrzeni publicznej,
- modernizację i konserwację punktów świetlnych *Gmina* wydatkowała łącznie 1 208,7 tys. zł¹⁸, co stanowiło 46,3% ogółu wydatków poniesionych na finansowanie oświetlenia przestrzeni publicznej,
- budowę nowych punktów świetlnych *Gmina* wydatkowała łącznie 556,7 tys. zł, co stanowiło 21,3% ogółu wydatków poniesionych na finansowanie oświetlenia przestrzeni publicznej.

(dowód: akta kontroli str. 111, 116-126, 140, 264, 297-301)

W *Gminie* w okresie 2014-2017 (do 30 czerwca) wszystkie wydatki, na kwotę ogółem 1 765,4 tys. zł, dotyczące: modernizacji, konserwacji, naprawy, budowy nowych punktów świetlnych oraz inne wydatki związane z utrzymaniem oświetlenia ulicznego¹⁹ klasyfikowano jako wydatki na zakup usług pozostałych w §4300 (opis w dalszej treści w sekcji „Ustalone nieprawidłowości” na str. 7-8).

(dowód: akta kontroli str. 111-140, 302-313)

Gmina zrealizowała wydatki na konserwację punktów świetlnych, modernizację i budowę nowych, w wielkościach nieznacznie niższych niż zakładano na kolejne lata, tj.: w kwocie 403,3 tys. zł, w 2014 r. (92,4%), w kwocie 668,5 tys. zł, w 2015 r. (98,3%) oraz w kwocie 457,7 tys. zł, w 2016 r. (99,7%). W 2015 r. poniesione wydatki były wyższe o 265,2 tys. zł od wydatków wykonanych na koniec 2014 roku (65,8%) i zostały zrealizowane w szczególności na wykonanie usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie na terenie Gminy Chynów.

Wydatki na zakup energii były niższe niż pierwotny plan i wynosiły: 346,4 tys. zł (90,5%) w 2014 r., 177,4 tys. zł (90,5%) w 2015 r. i 196,5 tys. zł (91,2%) w 2016 r. Wydatki ogółem na koniec 2016 r. były niższe w porównaniu do 2014 r. o 149, 8 tys. zł, tj. o 43,3%. Niższe wydatki wynikały w szczególności z wymiany i modernizacji (93,5%) infrastruktury oświetleniowej stanowiącej własność *Gminy*.

(dowód: akta kontroli str. 111, 168, 264, 272, 268, 296-297)

2.1.4. W badanym okresie postanowienia znowelizowanej ustawy pe, dotyczące dróg krajowych (art. 18 ust. 1), nie miały wpływu na obniżenie w *Gminie* kosztów ponoszonych na finansowanie oświetlenia. Poza 13 punktami świetlnymi, finansowanymi przez *Gminę* przed zmianą pe, stan liczbowy urządzeń, a także wydatków na oświetlenie drogi krajowej nr 50 w miejscach wymagających odrębnego oświetlenia, nie uległ zmianie.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Zgodnie z art. 39 ust. 1 up, wydatki publiczne klasyfikuje się według działów, rozdziałów i paragrafów określających rodzaj wydatku. Stosownie do treści rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Załącznik nr 4) wydatki, w wyniku których następuje ulepszenie środków trwałych (m.in. modernizacja, rozbudowa), powinny być klasyfikowane w §6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych*, natomiast wydatki na zakup usług remontowych, odtworzeniowych, konserwacyjnych i naprawczych (polegające głównie na przywróceniu wartości użytkowej) powinny być ujmowane w §4270 *Zakup usług remontowych*.

W latach 2014-2017 (do 30 czerwca) *Gmina* sklasyfikowała (w dziale 900 rozdziale 90015) w §4300 wydatki w wysokości ogółem 608,8 tys. zł dotyczące inwestycji, w tym modernizacji

¹⁸ W tym kwota wydatków 1 123,8 tys. zł konserwacja i modernizacja punktów świetlnych wg umowy Nr ZP.273.3.2014 r., zawartej w ramach przetargu nieograniczonego z Centrum Zaopatrzenia Energetyki ELTAST Sp. z o.o. (dalej: umowa z ELTAST).

¹⁹ Inne wydatki dotyczą m.in. wyceny, wynajęcia podnośnika koszowego, pełnienia nadzoru.

infrastruktury oświetlenia oraz remontów i konserwacji²⁰, zamiast odpowiednio w §6050 i §4270. Takie błędne zakwalifikowanie wydatków przekłada się na ewidencję księgową, a co za tym idzie sprawozdawczość Gminy w zakresie wydatków.

Szczegółowemu badaniu poddano wydatki udokumentowane 50 fakturami/rachunkami poniesionymi na oświetlenie przestrzeni publicznej w okresie od 2014 r. do 2017 r. (do 30 czerwca), na kwotę ogółem 1 015,4 tys. zł, co stanowiło 58% wszystkich wydatków²¹. Ustalono, że:

1. *Gmina zrealizowała usługi na budowę nowych punktów świetlnych, w ramach których ponosiła wydatki na: dowieszanie lamp i montaż, wstawianie słupów, budowę linii na kwotę ogółem 535,3 tys. zł. Wszystkie powyższe wydatki zostały zaklasyfikowane w §4300.*

Zdaniem NIK nie ujęcie wydatków typowo inwestycyjnych (jak budowa nowych punktów świetlnych) w §6050 miało także wpływ na brak możliwości ustalenia rzeczywistej wartości powstałych w tym okresie środków trwałych.

(akta kontroli: str. 263, 302-313, 320-329, 335-348,
385, 393, 441, 508, 915-924)

Skarbnik Gminy wyjaśniła, że (...) zakres poszczególnych umów na wskazanych odcinkach linii oświetlenia ulicznego niekiedy wiązał się z modernizacją linii i budową nowych punktów świetlnych (§6050) o nieokreślonej wcześniej wartości środka trwałego. Zwiększenie środka o wartość modernizacji i budowy nowych punktów stałaby się wartością nieodpowiadającą rzeczywistej wartości danego majątku (...). Ponadto poinformowała, że określenie wartości środków trwałych przez rzeczoznawcę będzie obejmować również wartość prac modernizacyjnych i remontowych.

(akta kontroli: str. 315-319)

2. *Gmina dokonała wydatków na kwotę ogółem 58,9 tys. zł, dotyczących zakupu usług konserwacji i napraw istniejących punktów świetlnych. Wszystkie powyższe wydatki zostały zaklasyfikowane w §4300, zamiast w §4270. Ponadto, Gmina dokonała modernizacji punktów świetlnych na kwotę ogółem²² 14,6 tys. zł. Wszystkie te wydatki zaklasyfikowane były w §4300, zamiast jako wydatki inwestycyjne w §6050 (w związku z unowocześnieniem środków trwałych).*

Skarbnik Gminy wyjaśniła, że (...) usługi remontowe, konserwacyjne, naprawcze błędnie klasyfikowano do §4300 zamiast do §4270. Poinformowała też, że (...) Określenie wartości środków trwałych przez rzeczoznawcę będzie obejmować również wartość prac modernizacyjnych i remontowych.

(akta kontroli: str. 319, 326, 331-334, 365-381, 415-421, 423-426, 429-432, 490-491)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Badanie prawidłowości ujęcia w ewidencji księgowej ogółem 50 ww. wydatków w wysokości 1 015,4 tys. zł, poniesionych na modernizację i konserwację przestrzeni publicznej Gminy wykazało, że: 11 dowodów księgowych (rachunki/faktury) i odpowiadające im umowy i zlecenia usług²³ (tj. 22% ogółu zbadanych), nie zawierały szczegółowych opisów

²⁰ Wydatki dotyczące faktur/rachunków (ogółem 34 dowody) oznaczonych nr księgowym: rok 2014: 3901, 7299, 5748, 5852, 5103, 4491, 2761, 2516, 1081, 504, 1073, 1712, 2517, 3227, 3227 B; rok 2015: 2022, 1997, 1979, 3224, 3065, 2655, 5125, 5873, 134; rok 2016: 9102, 9040, 9113, 1782, 13281; rok 2017: 114, 19031, 52, 4839, 4841.

²¹ ujętych w dziale/rozdziale 90015 w paragrafie 4300 (tj. z wyłączeniem wydatków na zakup energii).

²² Z wyłączeniem wydatków ponoszonych w ramach umowy Nr ZP.273.3.2014 z ELTAST.

²³ R.11/2014 z 27.06.2014, do umowy z 02.06.2014 na kwotę: 8,5 tys. zł za wstawianie słupów; F.20/2014 z 07.10.2014, do umowy z 25.08.2014 na kwotę: 22,5 tys. zł za montaż słupów; R.14/2014 z dn. 21.07.2014, do umowy z 01.07.2014, na kwotę: 13,5 tys. zł za wstawianie słupów; R.7/2014 z 06.05.2014, do umowy z 15.03.2014, na kwotę: 30,5 tys. zł za wykonanie linii oświetlenia drogowego; R.5/2014 z 24.04.2014, do umowy z 03.03.2014, na kwotę 11,0 tys. zł za wykonanie linii oświetlenia drogowego, R.2/2014 z 20.02.2014, do umowy z 03.02.2014, na kwotę 6,0 tys. zł za montaż oświetlenia drogowego linii i lamp;

merytorycznych dotyczących rodzaju/ilości wykonanych robót, podania ceny jednostkowej operacji. W zawartych umowach nie wskazano ilości składników inwestycji infrastruktury oświetleniowej, a podany zakres przedmiotowy robót określono był np. jako: „montaż słupów oświetlenia drogowego w miejscowości Edwardów” (umowa z dnia 1 lipca 2014 r. na kwotę 13,5 tys. zł); „montaż słupów oświetlenia drogowego w miejscowości Zawady” (umowa z 2 czerwca 2014 r. na kwotę 8,5 tys. zł).

Zdaniem NIK, ogólny opis przedmiotu zamówienia w umowach, jak również na fakturach/rachunkach, przyczyniły się do powstania nieprawidłowości polegających na błędnym klasyfikowaniu wydatków oraz nieujęciu w ewidencji powstałych środków trwałych.

Zauważyć należy także, iż w przypadku wymienionych 11 dowodów, każdorazowo przedstawiony przez wykonawcę rachunek był zatwierdzany pod względem merytorycznym poprzez zamieszczenie daty i podpisu właściwego pracownika, jednak obowiązująca *Instrukcja kontroli wewnętrznej i obiegu dokumentów finansowo-księgowych Gminy*²⁴, nie zobowiązywała tego pracownika do przedstawienia służbom księgowym szczegółowych informacji o rodzaju, ilości i wartości jednostkowej nabytych środków i realizowanych robót.

(dowód: akta kontroli str. 298-312, 324-359, 346-348, 362-493, 553-575)

Wójt Gminy wyjaśnił, że dokona aktualizacji Instrukcji kontroli wewnętrznej obiegu dowodów finansowo-księgowych celem dostosowania do aktualnych przepisów.

(akta kontroli: str. 269, 273)

Skarbnik Gminy wyjaśniła, że (...) *Gmina Chynów realizuje od 2014 r. zadanie polegające na modernizacji oświetlenia ulicznego, w wyniku której zawierane są umowy na usługi związane z uzupełnieniem opraw oświetleniowych. Każdy zakres robót podlega kalkulacji i wycenie (...)*

(dowód: akta kontroli str. 315, 316, 318, 694)

2.2. Realizacja obowiązku oświetlenia miejsc publicznych i dróg na terenie Gminy

2.2.1. *Gmina ponosiła koszty finansowania oświetlenia miejsc przestrzeni publicznej wymagających oświetlenia, w tym: dróg gminnych, dróg powiatowych, drogi krajowej (DK-50), oraz innych miejsc, tj. placów zabaw, boisk, skwerów.*

(dowód akta kontroli str.12, 14, 16-35, 83-105, 524-547)

Gmina nie oświetlała w badanym okresie miejsc niebędących jej własnością, z wyjątkiem terenów użyteczności publicznej (tj. drogi powiatowe, DK 50 przez miejscowość Żyrów). Z wyjaśnień Wójta wynika, że droga DK50 jest oświetlana przez GDDKiA w dwóch miejscach powstałych w trakcie budowy obwodnicy Chynowa i Drwalewa, tj. węzeł Chynów i skrzyżowanie dróg Ostrowiec i Barcice Drwalewskie.

(dowód: akta kontroli str.14030, 102-103, 268-272-273, 290-293)

2.2.2. Zgodnie z wykazem dotyczącym m.in. stanu faktycznego oświetlenia przestrzeni publicznej (protokół z 2 sierpnia 2017 r.), sporządzonym przez pracowników Urzędu Gminy na potrzeby kontroli NIK, w okresie objętym kontrolą tereny przestrzeni

R.2/2015 z 25.03.2015, do umowy z 02.03.2015, na kwotę 6,8 tys. zł za montaż słupów i naprawę oświetlenia; R.4/2015 z 01.04.2015, do umowy z 02.03.2015 na kwotę 6,0 tys. zł za montaż słupów; F.F/001/01/2015 z 12.01.2015, oraz do zlecenia faktury (bez umowy): z 12.11.2014, na kwotę ogółem 5,6 tys. zł za wykonanie oświetlenia LED; F.12/2016 z 30.12.2016, na kwotę 1,1 tys. zł za wstawienie słupa, oprawy oświetlenia drogowego; F.1/17 z 05.01.2017, na kwotę 1,1 tys. zł za naprawę wydzielonego oświetlenia ulicznego i montaż zegara oświetleniowego.

²⁴ Patrz przypis nr 11 str. 4.

publicznej *Gminy* oświetlało łącznie 1900 lamp (punktów świetlnych)²⁵ stanowiących majątek *Gminy*. Z tego na drogach gminnych było ogółem 1055 punktów świetlnych (co stanowiło 59,9% wszystkich punktów oświetlających drogi), na drogach powiatowych 694 takich punktów (39,4%), a w drodze krajowej było ogółem 13 punktów świetlnych (0,74%).

(dowód: akta kontroli str.12-14, 518-550)

- 2.2.3. Kontrola wykazała, że w badanym okresie *Gmina* nie występowała i nie otrzymała oferty odkupienia instalacji elektrycznej od PGE, nie wystąpiła też konieczność budowy własnej odrębnej infrastruktury. Instalacje oświetleniowe oraz punkty świetlne nie zostały przekazane przedsiębiorstwu energetycznemu.

(dowód: akta kontroli str. 12-14, 271, 290-293, 663-666, 909)

- 2.2.4. *Gmina* podejmowała działania na rzecz obniżenia kosztów energii elektrycznej poprzez podniesienie, głównie w ramach realizowanej od 2014 r. usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie, efektywności eksploatacyjnej i użytkowej systemu oświetleniowego. Inwestycja została zrealizowana po przeprowadzeniu audytu efektywności wykorzystania energii elektrycznej oświetlenia ulicznego²⁶, zleconego przez Wójta *Gminy*. W wyniku tych działań zmodernizowano infrastrukturę w 92,7% miejsc publicznych wymagających oświetlenia na terenie *Gminy*. W kolejnych latach odnotowano spadek ilości pobranej energii oraz zmniejszenie wydatków ogółem w tym zakresie (opis w pkt 3 wystąpienia „Racjonalizacja zużycia energii”).

(dowód: akta kontroli str. 12, 111, 264, 297, 665)

W latach 2014-2017 (do 30 czerwca) dostawcą energii dla *Gminy* było PGE Obrót S.A. Oddział z siedzibą w Skarżysku – Kamiennej. *Gmina* na bieżąco negocjowała koszty energii, zawierając kolejne porozumienia do umów. *Gmina* nie ponosiła dodatkowych kosztów związanych z energią czynną i bierną.

(dowód: akta kontroli str. 111, 297, 268, 271-272, 666, 669, 817)

Ustalone
nieprawidłowości

Kontrola wykazała, że nowe punkty świetlne i słupy oświetleniowe, nabyte w ramach inwestycji *Gminy*, nie zostały zarejestrowane w ewidencji księgowej i inwentarzowej, w tym w Księdze środków trwałych, jako linie oświetlenia ulicznego na podstawie dokumentów OT - Przyjęcie środka trwałego.

Było to niezgodne z ustawą uor, w myśl której (art. 3 ust 1 pkt 15) przez środki trwałe - rozumie się, z zastrzeżeniem pkt 17, rzeczowe aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki (...), w tym: maszyny, urządzenia, środki transportu i inne rzeczy, czy też ulepszenia w obcych środkach trwałych.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 uor, konta ksiąg pomocniczych prowadzi się między innymi dla środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz dokonywanych od nich odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych.

Zgodnie z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 r. w sprawie szczegółowych zasad rachunkowości, przez środek trwały rozumie się środki, o których mowa w ustawie uor, w tym środki trwałe stanowiące własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego otrzymane w zarząd lub użytkowanie i przeznaczone na potrzeby jednostki.

W polityce rachunkowości *Gmina* uwzględniła tryb ujęcia składników inwentarza zgodnie z zasadami ogólnymi, przyjętymi w ustawie o rachunkowości, w tym prezentację składników

²⁵ Zgodnie z definicją punktu świetlnego przyjętego w *Gminie* na etapie przygotowania dokumentacji przetargowej na zadanie p.n. „Usługa oświetleniowa o podwyższonym standardzie na terenie *Gminy* Chynów” i ujęte w Programie funkcjonalno – użytkowym: **punkt świetlny jako lampę wraz z osprzętem bez słupa.**

²⁶ Na podstawie umowy z dnia 30 czerwca 2011 r. zawartej Cities Lighting Consultants Sp. Z o.o.

zgodnie ze stanem rzeczywistym, co do ich rodzaju i wartości²⁷. Ponadto w *Instrukcji kontroli wewnętrznej i obiegu dowodów finansowo-księgowych* podano (w pkt. C „Gospodarka środkami rzeczowymi”) zasady ewidencji dla środków trwałych, m.in., że ewidencję środków trwałych o charakterze wyposażenia w księgach inwentarzowych prowadzi się powyżej 1000 zł wartości jednostkowej.

(dowód: akta kontroli str. 561-562, 572-574, 677-679)

Jak wynika z badań przeprowadzonych na próbie wydatków poniesionych ogółem na kwotę 1 666,7 tys. zł²⁸, powstałe w *Gminie* inwestycje (w zakresie poprawy efektywności energetycznej oświetlenia przestrzeni publicznej), tj. środki trwałe składające się na zespoły oświetleniowe nie zostały ujęte w ewidencji środków trwałych. Dotyczyło to m.in. środków trwałych nabytych w ramach zawartej w 2014 r. z ELTAST umowy²⁹, która obejmowała wykonanie w ramach ustalonego wynagrodzenia wymianę źródeł światła na oświetlenie typu LED (ogółem 1498 lamp)³⁰.

(dowód: akta kontroli str. 113-139, 144-150, 170-175, 296-314, 509-514, 457-482)

Wójt *Gminy* wyjaśnił, że (...) *nie jesteśmy w stanie określić, jaką część wynagrodzenia stanowią wydatki na wymienione przez wykonawcę źródła światła. Gmina nie wprowadziła na stan inwentarzowy lamp wraz z przewodami i punktami sterowania, gdyż z dokumentacji przetargowej i umowy nie wynika, jaką część wynagrodzenia Wykonawcy stanowią materiały i robocizna, a jaka część wynagrodzenia to konserwacja, bieżące naprawy. Został przeprowadzony przetarg nieograniczony na całość zadania p.n. „Usługa oświetleniowa o podwyższonym standardzie na terenie Gminy Chynów”. Kwota przedstawiona w ofercie jest kwotą ryczałtową.*

Ponadto Skarbnik *Gminy* wyjaśniła, że (...) *Uzupełnienia sieci opraw są częścią składową całej infrastruktury oświetleniowej i trudno określić wartość środka trwałego, który uzupełnia całość. Zapewniła jednak, że po zakończeniu usługi polegającej na dowieszeniu lamp zakupionych i które zostaną zakupione do końca 2017 r. i powieszone w 2018 r. zostanie zlecona wycena majątku rzeczoznawcy, który wyceni wartość i określi środki trwałe z podziałem na poszczególnych właścicieli tj.: Gminy i Zakładu Energetycznego.*

(dowód: akta kontroli str. 267-269, 271-273, 315-318)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Przy zlecaniu wykonawcom tego rodzaju zadań powinny być odpowiednio w umowach uwzględniane zapisy umożliwiające wyodrębnienie liczby i wartości środków trwałych, tak by można było wprowadzać je do wymaganej przepisami ewidencji środków trwałych.

Wszystkie środki trwałe zgodnie z przepisami uor (art. 3 ust. 1 pkt 15, art. 17 ust. 1 pkt 1) oraz przepisami wykonawczymi do ww. ustawy, powinny być objęte ewidencją ilościowo-wartościową umożliwiającą ustalenie ich wartości początkowej.

2.3. Działania w zakresie wyboru dostawców energii elektrycznej

2.3.1. Kontrola wykazała, że w latach 2014-2017 *Gmina* nie dokonywała zmian dostawcy energii elektrycznej. Wójt *Gminy* poinformował, że *Gmina Chynów nie zmieniła dostawcy energii elektrycznej i posiada umowy na dostawę energii z Zakładem Energetycznym w Grójcu, w oparciu o negocjacje.* Ponadto wyjaśnił,

²⁷ Zarządzenie Nr 132/2010 dn. 31 grudnia 2010 r. Wójta gminy Chynów w sprawie: wprowadzenia zasad (polityki) rachunkowości, która określa m.in. ogólne zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych, metody wyceny aktywów i pasywów oraz prowadzenia ksiąg rachunkowych (ze zmianami)

²⁸ Badaniem objęto w tej grupie 100% zadań dotyczących modernizacji, wykonania oświetlenia, w tym montaż punktów świetlnych, składających się na zespoły oświetleniowe, montaż słupów oświetleniowych. Badanie dotyczyło ogółem 24 umów (pisemne i zlecenia bez zawartej w formie pisemnej umowy), na kwotę ogółem 548,6 tys. zł oraz umowę kompleksową (z ELTAST PZ.273.3.2014) na usługę oświetleniową o podwyższonym standardzie, na kwotę ogółem 1 118,1 tys. zł.

²⁹ Umowa została zawarta na kwotę ogółem 2 705,8 tys. zł.

³⁰ W ww. umowie z dnia 25 kwietnia 2014 r. na „Wykonanie usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie na terenie gminy Chynów” *Gmina* zabezpieczyła swoje interesy własnościowe poprzez zapis (§4 pkt 4), że materiały i sprzęt stają się własnością Zamawiającego.

że z przeprowadzonych rozmów z wójtami i burmistrzami innych gmin stwierdzono, że najkorzystniejszą ofertę przedstawia PGE.

W 2016 r. przed zawarciem porozumienia dotyczącego określenia stawek taryf na 2017 r., PGE przedstawił „Ofertę sprzedaży energii elektrycznej PGE Obrót S.A. dla klienta reprezentującego Grupę Zakupową: Gmina Chynów”. Ceny w przedstawionej ofercie odpowiadały cenom w zawartym porozumieniu z 3 listopada 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 11, 668-669, 698-704, 817-828)

- 2.3.2. Analiza zawartych z PGE porozumień wykazała, że w kolejnych latach Gmina otrzymywała korzystniejsze ceny jednostkowe za energię elektryczną w grupie taryfowej dotyczącej oświetlenia przestrzeni publicznej. W okresie objętym kontrolą w Gminie na podstawie umów i porozumień z PGE, oraz w związku z modernizacją infrastruktury oświetlenia odnotowano spadek ilości pobranej energii i zmniejszenie wydatków (opis w pkt 2.1 wystąpienia na str. 7).

Zakup energii elektrycznej i świadczenie usług przesyłowych na potrzeby oświetlenia przestrzeni publicznych Gminy dokonywane były na podstawie 99 umów³¹ na sprzedaż i dostawę energii elektrycznej służącej oświetleniu przestrzeni publicznej, które zawarto na czas nieokreślony, w tym siedem umów kompleksowych³², które zostały zawarte na sprzedaż energii elektrycznej i świadczenia usługi dystrybucji.

Jak wynika z badań umów o świadczenie usług sprzedaży energii elektrycznej, zapewniały one zaspokajanie potrzeb Gminy w tym zakresie.

- 2.3.4. W umowach zamieszczono postanowienia dotyczące realizacji umów na warunkach określonych w ustawie *pe* i przepisach wykonawczych do ustawy.

Analiza warunków zawartych w umowach kompleksowych na sprzedaż energii elektrycznej i świadczenia usługi dystrybucji wykazała, że nie wprowadzano do zawartych umów warunków „uciążliwych” dla Gminy, ani zapisów wskazujących na osiąganie przez przedsiębiorstwo energetyczne „nieuzasadnionych korzyści”. Postanowienia tych umów uwzględniały interesy Gminy, tj.m.in.:

- odpowiedzialność przedsiębiorstwa energetycznego za ruch sieciowy w systemie dystrybucyjnym, bieżące i długookresowe bezpieczeństwo funkcjonowania tego systemu, eksploatację, konserwację, remonty oraz niezbędną rozbudowę sieci dystrybucyjnej, w tym połączeń z innymi systemami elektroenergetycznymi,
- zobowiązanie Sprzedawcy do zachowania standardów jakości usługi.

Gmina ponosiła w badanym okresie koszty utrzymania zdolności urządzeń wyłącznie własnej infrastruktury.

(dowód: akta kontroli str. 695-829, 731-733)

- 2.3.5. Gmina każdego roku zawierała porozumienia³³ z PGE Obrót S.A., dotyczące indywidualnych warunków umów dla punktów poboru energii elektrycznej (określonych w załączniku do porozumienia). Porozumienie to określało cenę netto za energię elektryczną oraz opłatę handlową dla danej grupy taryfowej. Ustalona cena obowiązywała w danym roku kalendarzowym.

Badaniem objęto wydatki na zakup i dostawę energii elektrycznej dokonane w 2014 r. (9 wydatków) i 2016 r. (10 wydatków), na kwotę ogółem 288,7 tys. zł,

³¹ Ogółem 92 umowy zawarte przez Urząd Gminy Chynów w latach 2004-2013 oraz 7 umów zawartych w latach 2014-2017.

³² Umowy kompleksowe zawarte z PGE Dystrybucja S.A. Oddział z siedzibą w Skarżysku Kamiennej, wcześniej Zakład Energetyczny Okręg Radomsko-Kielecki S.A. w Skarżysku Kamiennej.

³³ W kontrolowanym okresie Gmina Chynów zawarła cztery porozumienia. W dn. 18.12.2013 r. zawarto porozumienie obowiązujące w roku kalendarzowym 2014, w dn. 25.11.2014 r. zawarto porozumienie obowiązujące w roku kalendarzowym 2015, w dn. 16.07.2015r. zawarto porozumienie obowiązujące w roku kalendarzowym 2016, w dn. 03.11.2016 r. zawarto porozumienie obowiązujące w roku kalendarzowym 2017.

tj. 34% wszystkich wydatków klasyfikowanych w §4260 na kwotę ogółem 846,2 tys. zł. Wszystkie zbadane wydatki zostały ujęte w dziale/rozdziale 90015 w §4260 zgodnie z klasyfikacją budżetową.

Dokonane wydatki były potwierdzone dowodami źródłowymi, tj. fakturami wystawionymi przez dostawcę i zostały ujęte prawidłowo w księgach rachunkowych. Rozliczenia za zużycie energii elektrycznej dokonywane były wg stawek określonych w obowiązujących aktualnie porozumieniach, z wyszczególnieniem każdego punktu poboru energii dotyczącego oświetlenia przestrzeni publicznej *Gminy*.

Kontrola ustaliła, że w latach 2015-2016³⁴ stawki taryfy cenowej za energię elektryczną i opłatę handlową były takie same i wynosiły: strefa 1 dzienna: 269 zł/MWh, strefa 2 nocna 189 zł/MWh oraz opłata handlowa w wysokości 19 zł/mc/za punkt poboru. Natomiast w roku 2017 stawki taryfy cenowej uległy zmniejszeniu i wynosiły: strefa 1 dzienna: 264 zł/MWh, strefa 2 nocna 184 zł/MWh oraz opłata handlowa w wysokości 19 zł/mc/za punkt poboru.

(dowód: akta kontroli str. 695-704, 766-790, 803-816)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki dotyczącej wyboru dostawców energii elektrycznej nie stwierdzono nieprawidłowości.

2.4.Działania w zakresie wyboru dostawców usług budowy i utrzymania punktów świetlnych

2.4.1. Z ustaleń kontroli wynika, że na terenie *Gminy* znajdowało się ogółem 1900 punktów świetlnych, stanowiących jej majątek, w tym 1762 punktów świetlnych³⁵ oświetlenia drogowego (92,7%) dostosowanych do poprawy efektywności, z tego: 1 055 punktów na drogach gminnych, 694 na drogach powiatowych oraz 13 punktów na drodze krajowej (DK-50). Ponadto wykazanych było, zgodnie z ewidencją *Gminy*, 119 punktów świetlnych stanowiących własność GDDKiA. Na placach (plac zabaw, boiska, skwery) gmina finansowała oświetlenie na ogółem 127 punktach świetlnych.

W dokumentacji dotyczącej założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną, nie były zamieszczane zapisy wskazujące na rozmieszczenie i stan ilościowy punktów świetlnych w ciągach dróg powiatowych i drogi krajowej. Inwestycje realizowane były m.in. na podstawie umów dotyczących konserwacji i modernizacji oświetlenia dróg powiatowych oraz Programu Funkcjonalno – Użytkowego Modernizacji Oświetlenia Drogowego (z 2011 r.)³⁶. Wydatki pn. „Usługa oświetleniowa o podwyższonym standardzie na terenie *Gminy Chynów*”, ujęte zostały w Wieloletniej Prognozie Finansowej na lata 2014-2020³⁷. Wszystkie wydatki były ponoszone ze środków własnych.

(dowód: akta kontroli str. 12-34, 103, 111-140, 182, 302-313, 523-547)

2.4.2. W latach 2014–2017 (do 30 czerwca) żadne instalacje oświetleniowe nie były przekazywane przez *Gminę* przedsiębiorstwu energetycznemu. *Gmina* pokrywała koszty budowy i utrzymania punktów świetlnych w całości należących do jej zasobów. Zgodnie z zasadami konserwacji urządzeń oświetlenia drogowego na jej

³⁴ W roku 2014 obowiązywał inny przelicznik stawki taryfy podany w cenie jednostkowej za 1/kWh (strefa 1 dzienna: 0,2700 zł/kWh, strefa 2 nocna: 0,1900 zł/kWh oraz opłata handlowa w wysokości 19 zł/mc/za punkt poboru

³⁵ Protokół stanu faktycznego oświetlenia przestrzeni publicznej na terenie *Gminy Chynów* sporządzony na dzień kontroli (z dnia 2 sierpnia 2017 r.) na podstawie aktualnego przeglądu w terenie. W wykazie podano łącznie 1900 lamp w przestrzeni publicznej *Gminy*.

³⁶ W dwóch przypadkach zainstalowano na drogach powiatowych słupy elektroenergetyczne i lampy świetlne (tj. w miejscowościach Edwardów i Gaj Żelechowski, odpowiednio: 14 słupów i 10 lamp oraz 19 słupów i 9 lamp). W ramach realizacji usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie na terenie *Gminy* modernizacja infrastruktury oświetleniowej uzgadniana była z PGE (pismo z dnia 9 stycznia 2014 r. RM/SB/440/191/2014 wyrażające zgodę na modernizację w ramach istniejącej mocy z określonymi warunkami, w tym aktualizacji umów o dostawę energii elektrycznej).

³⁷ Zatwierdzonej uchwałą Nr XXXIII/238/2014 r. Rady *Gminy* z dnia 27 października 2014 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2014-2023. Usługa oświetleniowa o podwyższonym standardzie na terenie *Gminy Chynów* ujęta została w tym planie do realizacji w latach 2014-2020.

terenie, ujętymi w regulaminach wykonywania umów kompleksowych ustalonymi między *Gminą* a PGE Dystrybucja SA, działania *Gminy* nie odnosiły się do instalacji oświetleniowych stanowiących majątek przedsiębiorstwa energetycznego. Poprzez realizację zapisu §8 umowy z PGE³⁸ odbiorca zobowiązany był do utrzymania należącej do niego wewnętrznej instalacji zasilającej i odbiorczej w stanie technicznym zgodnym z wymaganiami. Koszty utrzymania zdolności urządzeń, instalacji i sieci do zaopatrzenia w energię elektryczną należącą do *Gminy* były wliczone w opłatę ryczałtową oraz w usługi konserwacyjno-naprawcze zlecane wykonawcom w określonych lokalizacjach.

(dowód: akta kontroli str. 735-737)

Zasady kontroli sprawności oświetlenia określone zostały m.in. w ramach umowy z ELTAST (§ 1 pkt 21). Ponadto zgłoszenia problemów dotyczących oświetlenia przyjmowane były przez pracownika Urzędu *Gminy* (rejestrowane na stanowisku ds. Inwestycji, infrastruktury technicznej i ochrony środowiska), na posiedzeniach Rady *Gminy* i przez sołtysów. Jak wyjaśnił Wójt, *awarie na podstawie zgłoszeń są przekazywane na bieżąco do firmy ELTAST. Potwierdzenie naprawy zgłaszane jest telefonicznie.*

(dowód: akta kontroli str. 169-175, 613-640)

- 2.4.3. *Gmina* na ogół bezpośrednio zlecała wykonanie usług w zakresie budowy i modernizacji punktów świetlnych. Od sierpnia 2014 r. prace konserwacyjne wykonywane były przez przedsiębiorcę wybranego w trybie przetargu nieograniczonego w ramach umowy z ELTAST oraz przez wykonawców usług na podstawie pojedynczych zleceń.

(dowód: akta kontroli str. 168-170, 331, 351, 385, 388, 415)

Gmina 34 razy zleciła wykonawcom realizację zadań m.in. związanych z montażem słupów oświetlenia, konserwacją i utrzymaniem sprawności sieci, budową oświetlenia drogowego. Wielkość zamówienia na poszczególne zadania, w ramach umów tego samego rodzaju, nie przekraczała w badanych latach progu określonego w art. 4 pkt 8 pzp.

(dowód: akta kontroli str. 296-314, 509-514, 457-482)

Kontrolą objęto 34 udzielone zamówienia, o wartości poniżej progu określonego w art. 4 pkt 8 pzp (w tym 10 bez zawartych umów pisemnych), tj. 100% wszystkich zamówień z badanego okresu o wartości łącznej 624,2 tys. zł. Z badań wynika, że *Gmina* zawarła m.in. siedem umów zleceń z Centrum Zaopatrzenia Energetyki ELTAST Sp. z o.o., na kwotę ogółem 389,8 tys. zł (na *dowieszanie lamp oświetlenia ulicznego*) oraz 16 umów na inne usługi z firmami, tj.: *Instalacje elektryczne Arkadiusz Korczak* i *EL-KOR Szamat-Korczak Agnieszka*) w zakresie konserwacji i utrzymania w stanie sprawności sieci oświetlenia ulicznego na terenie *Gminy* na montaż oświetlenia drogowego linii i lamp w miejscowościach *Gminy*. Ponadto zlecane były usługi (na kwotę ogółem 19,8 tys. zł) bez zawierania pisemnych umów wykonanie linii oświetlenia, wyceny lamp oświetleniowych (zdemontowanych), montaż oprawy oświetleniowej, montaż i podłączenie skrzynki oświetlenia ulicznego (usługa zrealizowana po kradzieży skrzynki ze sterownikami), wstawienie słupa – przewieszenie oprawy oświetlenia drogowego.

³⁸ Zapisy umowy kompleksowej z PGE z określają m.in.: adres punktu poboru energii elektrycznej oraz przeznaczenie, określenie własności punktu poboru energii elektrycznej, wskazanie umowy przyłączeniowej i warunków przyłączenia. Wskazanie grupy przyłączeniowej, mocy przyłączenia i mocy umownej, wskazanie grupy taryfowej (za usługę dystrybucji i za sprzedaż energii), wskazanie napięcia znamionowego oraz ilości faz, wskazanie rocznej wielkości zużycia energii elektrycznej. Nazwa punktu poboru energii, miejsce rozgraniczenia energii elektrycznej, miejsce dostarczenia energii elektrycznej, miejsce usytuowania, układu pomiarowo-rozliczeniowego.

Jak wykazała kontrola, we wszystkich tych przypadkach³⁹, nie przedstawiono udokumentowanego rozeznania rynku wskazującego np., że dana usługa, robota (modernizacja oświetlenia ulicznego) została wykonana po cenie nie wyższej od rynkowej.

Przedmiotowe decyzje o udzieleniu zamówienia podejmowane były w trakcie roku, w związku z bieżącymi zapotrzebowaniami (zgłoszenia od mieszkańców, sołtysów na sesjach rady).

(dowód: akta kontroli str. 248-249, 295-296, 301-312)

Wójt Gminy wyjaśnił, że (...) rynek rozeznano, jednakże usługa na terenie gminy Chynów jest wykonana o podwyższonym standardzie technicznym – oprawy oświetleniowe są z automatyczną regulacją mocy, czego nie mogli zaoferować inni oferenci. Zamontowanie innych opraw spowodowałoby trudności w eksploatacji, jak również w konserwacji oświetlenia ulicznego. Ponadto Wójt Gminy podał, że (...) na etapie przygotowania przetargu (jeden przetarg z ELTAST) przewidywana była wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego źle funkcjonującego. W trakcie realizacji inwestycji okazało się, że to oświetlenie uliczne daje dobre efekty, Rada Gminy na podstawie potrzeb mieszkańców podjęła decyzję o dowieszeniu lamp.

(dowód: akta kontroli str. 266-269, 271-273, 663, 665-666)

Ponadto, w Gminie przeprowadzono jedno postępowanie w trybie przetargu nieograniczonego na realizację usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie, w wyniku którego zawarto umowę z ELTAST⁴⁰. Analiza dokumentacji tego postępowania wykazała, że prawidłowo dokonano wyboru trybu tego postępowania, zgodnie z pzp szacowano wartość zamówień, właściwie opisywano przedmiot i publikowano ogłoszenia o zamówieniu, poprawnie dokonano wyboru oferty. Przedmiotem ww. umowy świadczenia usługi oświetlenia o podwyższonym standardzie była w szczególności wymiana wszystkich źródeł światła na oświetlenie typu LED oraz konserwacja/naprawa oświetlenia ulicznego na terenie Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 296-314, 509-514, 457-482)

- 2.4.4. Analiza przedstawionej do kontroli dokumentacji wykazała, że w Gminie nie występowały ograniczenia oświetlenia miejsc publicznych (wyłączenia, brak napraw uszkodzonych lamp oświetleniowych, czy wstrzymanie inwestycji w tym zakresie).

(dowód: akta kontroli str. 12-14, 271, 290-293, 663-666, 909)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w zakresie wyboru dostawców usług budowy i utrzymania punktów świetlnych nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Gmina nie ustanowiła procedur w zakresie przygotowania i udzielania zamówień publicznych o wartości poniżej progu określonego w art. 4 pkt 8 pzp, w tym postanowień dotyczących wysokości kwoty, od której jest obowiązek zawierania umów pisemnych, podczas gdy ich wartość ogółem w latach 2014 - 2017 (do 30 czerwca) wynosiła (odpowiednio): 258,6 tys. zł, 269,2 tys. zł, 63,2 tys. zł oraz 13,3 tys. zł i stanowiła 35,4% wartości zrealizowanych w badanym okresie zamówień. Ustanowienie takich procedur wewnętrznych nie jest wymagane prawem, jednakże ich wdrożenie mogłoby zwiększyć skuteczność kontroli zarządczej w procesie dokonywania zakupów towarów, usług i robót budowlanych, m.in. poprzez zapewnienie rozeznania rynku.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących nieprawidłowego klasyfikowania wydatków oraz nieujmowania w ewidencji księgowej i inwentarzowej powstałych w wyniku zrealizowanych inwestycji środków

³⁹ W tym tj.: montaż słupów oświetlenia ulicznego w miejscowości Budy Sułkowskie – 9 szt. i Gliczyn – 1 szt., Gmina Chynów; montaż oświetlenia drogowego linii i lamp (w podanych miejscowościach); Budowa oświetlenia ulicznego o podwyższonym standardzie; montaż słupów oświetlenia drogowego w miejscowości Jakubowizna, Drwalew, Budy Sułkowskie (liczba umów w latach odpowiednio: 11, 7, 5 i 1).

⁴⁰ Umowa została zawarta na kwotę ogółem 2 705,8 tys. zł.

trwałych, działalność *Gminy* w zakresie wyłaniania dostawców energii elektrycznej oraz usług budowy i utrzymania punktów świetlnych. Pozytywna ocena wynika z efektów podejmowanych działań w ramach zlecanych usług i utrzymania, sprawności punktów oświetlenia drogowego.

3. Działania w zakresie racjonalizacji zużycia energii i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii

Opis stanu faktycznego

3.1. W założeniach do planu zaopatrzenia w energię elektryczną i paliwa gazowe *Gminy Chynów* przewidziano możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przedsięwzięcia (w ogólnych zapisach) racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych, w tym stosowania środków poprawy efektywności energii elektrycznej. Wszystkie zadania realizowane były w ramach planów budżetowych (ze zmianami).

Gmina przy dokonywaniu remontów, napraw i modernizacji oświetlenia uwzględniała środki poprawy efektywności energetycznej, w tym poprzez:

- montaż energooszczędnych opraw oświetleniowych (w ramach m.in. usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie na terenie *Gminy Chynów*),
- stosowanie energooszczędnych źródeł światła (z reduktorami mocy)⁴¹, odpowiednimi certyfikatami posiadające akredytację norm europejskich (certyfikat ENEC). Takie rozwiązanie pozwoli na zmniejszenie mocy opraw oświetleniowych z 216 kW do 88 kW i uzyskiwanie zakładanych przez *Gminę* oszczędności po zakończeniu ww. zadania (do ok. 396,1 tys. zł rocznie)⁴²,
- dbałość o właściwy stan techniczny urządzeń oświetlenia ulicznego i czystość opraw oświetleniowych,
- działania promocyjne dotyczące rozwiązań zmniejszających zużycie energii na swoim obszarze, w tym poprzez spotkania z mieszkańcami dot. udziału i możliwości dofinansowania w projekcie p.n.: „Zastosowanie odnawialnych źródeł energii na terenie *Gminy Chynów*”,
- *Gmina* informowała mieszkańców o wprowadzeniu środków poprawy efektywności energetycznej, w tym o realizacji usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie na terenie *Gminy Chynów* (w okolicznej prasie oraz na stronie internetowej *Gminy*).

(dowód: akta kontroli str. 192, 266, 271, 520, 286, 660-661, 664, 666)

3.2. Realizacja zadania dot. usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie została poprzedzona audytem efektywności wykorzystania energii elektrycznej oświetlenia ulicznego oraz analizami efektów techniczno-ekonomicznych (w ramach „Programu Funkcjonalno – Użytkowego: Adaptacja Oświetlenia Drogowego).

(dowód: akta kontroli str. 520-521, 663, 666-667)

3.3. W latach 2014-2017 (do 30 czerwca) *Gmina* dostosowała do poprawy efektywności energetycznej ogółem 1776 punktów świetlnych, tj. 93,5%, w tym poprzez wymianę lamp sodowych i rtęciowych na lampy typu LED. Do dnia zakończenia kontroli tylko 124 punkty świetlne, tj. 6,5% ogółu, nie były dostosowane do poprawy efektywności energetycznej, w tym w parku (miejscowości Drwalew), na placu zabaw (w Sułkowicach), na boisku orlik (w Chynowie).

(dowód: akta kontroli str. 12, 523-550, 667)

Ustalone nieprawidłowości

W zakresie działań na rzecz racjonalnego zużycia energii i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze *Gminy* nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁴¹ M.in. wielostopniowa metoda obniżania napięcia (kompensacja spadku strumienia świetlnego w czasie).

⁴² Analiza efektów techniczno-ekonomicznych (w tym bilans ekonomiczny w okresie trwania umowy z ELTAST).

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Gmina podejmowała należyte działania w celu racjonalizacji zużycia energii elektrycznej i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii na swoim obszarze, jednakże podstawą planowania i wykonywania tego typu zadań powinien być zaktualizowany *Projekt założeń*.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność *Gminy* w zakresie działań na rzecz racjonalizacji zużycia energii oraz promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii na swoim obszarze.

4. Monitoring działań w zakresie racjonalizacji zużycia energii i promocji rozwiązań zmniejszających jej zużycie na terenie Gminy oraz wpływ tych działań na bezpieczeństwo mieszkańców

Opis stanu
faktycznego

W badanych latach *Gmina* monitorowała racjonalizację zużycia energii, w szczególności w trakcie realizowanej usługi o podwyższonym standardzie.

Monitorowanie stanu oświetlenia i infrastruktury w zakresie racjonalizacji zużycia energii, a także bezpieczeństwa mieszkańców odbywało się na stanowisku ds. inwestycji i infrastruktury technicznej Urzędu *Gminy*⁴³ i w ramach zawartej umowy z ELTAST, której założeniem było uzyskanie efektu energetycznego oraz utrzymanie w sprawności technicznej punktów oświetlenia drogowego (w tym m.in. przejść dla pieszych).

Wykonawcę tej usługi zobowiązano m.in. do kontroli sprawności oświetlenia na terenie *Gminy* i całodobowej obsługi umożliwiającej zgłaszanie nieprawidłowości w działaniu sieci (...)⁴⁴. Nie sporządzano z realizacji tych zadań sprawozdań, czy analiz.

Wójt *Gminy* przedstawił wyniki bilansu ekonomicznego, sporządzonego na etapie planowania zadania dot. ww. usługi oświetleniowej o podwyższonym standardzie.⁴⁵ Z przedstawionej analizy efektów techniczno-ekonomicznych wynikało, że po zakończeniu zadania zamawiający będzie dysponował roczną kwotą oszczędności 396,1 tys. zł, w kosztach zużycia energii.

Z przeprowadzonych w ramach kontroli badań dokumentacji finansowych i sprawozdań w powyższym zakresie wynika, że *Gmina* realizowała zakładane oszczędności, w tym osiągnęto zmniejszenie zużycia energii.

(dowód: akta kontroli str. 40-48, 113-135, 186-187, 192-194, 271, 297)

Wójt *Gminy* wyjaśnił, że (...) *W trakcie realizacji inwestycji gmina na bieżąco monitorowała przebieg prac. Zakończenie prac zostało potwierdzone protokołem odbioru końcowego. Awaryjne oświetlenie uliczne zgłaszane przez mieszkańców są zapisywane w rejestrze zgłoszeń i przekazywane na bieżąco do firmy ELTAST. Koszty zużycia energii są odzwierciedlane w budżecie poprzez pomniejszenie wydatków. Stwierdził, też, że modernizacja oświetlenia ulicznego miała wpływ na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców gminy.*

(dowód: akta kontroli str. 664, 667)

Ustalone
nieprawidłowości

W zakresie działań na rzecz monitoringu racjonalizacji zużycia energii i promocji rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze *Gminy* nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność *Gminy* w zakresie monitoringu racjonalizacji zużycia energii elektrycznej na swoim obszarze.

⁴³ Na podstawie zgłoszeń mieszkańców, radnych i sołtysów. Awaryjne zapisywano w rejestrze zgłoszeń i przekazywano na bieżąco do realizacji, w tym do ELTAST.

⁴⁴ Zapisy umowy zawarte w § 1 pkt od 1-27.

⁴⁵ Pismo ZP.272.2.2014 z dnia 7.02. 2014 r. skierowane do Prezesa UZP.

IV. Uwagi i wnioski

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁶, wnosi o:

1. Dokonanie aktualizacji *Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe* zgodnie z ustawą pe.
2. Prawidłowe klasyfikowanie wydatków na infrastrukturę oświetleniową, zgodnie z zasadami określonymi w ufp i przepisach wykonawczych oraz zapewnienie ujmowania nabytych przez *Gminę* składników infrastruktury oświetleniowej w ewidencji środków trwałych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia października 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Administracji Publicznej

Dyrektor
Bogdan Skwarka

Kontrolerzy
Małgorzata Bielecka
specjalista kontroli państwowej

.....
Podpis

.....
Podpis

Łukasz Piotrowski
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
Podpis

⁴⁶ Dz.U. z 2017 r. poz. 524.